

MANA-YI İSMİ VE MANA-YI HARFİ

Kırk sene ömrümde, otuz sene tahsilimde yalnız dört kelime ile dört kelimayı öğrendim; tafsilten beyan edilecektir. Burada, yalnız icmalen işaret edilecektir. Kelimelerden maksat: Mana-yı harfi, mana-yı ismi, niyet, nazardır. Şöyle ki:

Cenab-ı Hakk'ın masivasına (yani kainata) mana-yı harfiyle ve O'nun hesabına bakmak lazımdır. Mana-yı ismiyle ve esbab hesabına bakmak hatadır. Mesnevi-i Nuriye-44

Mana-yı harfi → Allah hesabına bakmak.

Mana-yı ismi → Esbab hesabına bakmak.

Risalede evet demek → Kendisinden önceki cümlelerin tahkik cümlesidir, açılımı demek.

Yani demek → Kendisinden önceki cümlelerin izahı demek.

Evet, herşeyin iki ciheti vardır. Bir ciheti Hakk'a bakar. Diğer ciheti de halka bakar. Halka bakan cihet, Hakk'a bakan cihete tenteneli bir perde veya şeffaf bir cam parçası gibi, altında Hakk'a bakan cihet-i isnadı gösterecek bir perde gibi olmalıdır.

Her şeyin iki ciheti var. Allah'ın dışında her şey böyle. 2 ciheti var.

Bir ciheti → Hakka bakıyor

Diğer ciheti → Halka bakıyor.

Hakka bakan cihet → Mana-yı harfi

Halka bakan cihet → Mana-yı ismi

Halka bakan cihet, hakka bakan cihete 2 şeymiş.

Tenteneli perde } Altında hakka bakan, Allah'a bakan ciheti görünecektir.
Şeffaf cam parçası }

Cenab-ı Hakk niye her şeyi bir sebebe bağlamış? Kendisi gözüksün, kendisi bilinsin diye.

Bir perde düşünelim, tenteneli, tül perde. Baktığın zaman, deliklerinden, aralarından karşı tarafı görüyorsun. Bütün olay, hadisat, Allah'ın dışında kainatta ne varsa, tenteneli perdeymiş. O aralıklardan, deliklerden, boşluklardan hakkı görecekmişiz. Görürsen mana-yı harfi buymuş işte.

Şeffaf cam parçası demek, cam parçası düşün, tenteneli perde değil, cam parçası. Cam parçasına baktığın zaman direk karşı taraf gözüktüyor. Yani bazı esbab, olay ve hadisat, mevcudat, tenteneli perde gibi dikkatli baktığın zaman görüyorsun, bazısı da tenteneli değil şeffaf cam parçası direk görüyorsun. Bu kişiye göre değişir. Eski Said'de diyelim ki bu ikisi varken, yeni Said'de sadece cam parçası. Hadiseleri, esbabı, cam parçası olarak görüyor. Direk hakka bakıyor, evsaf-ı ilahiyeyi görüyor. Şimdi misal:

Birinci Dünya Savaşı'nın sebebi nedir? Bir Sırlı, Avustralya Maceristan veliahtını öldürdü. Bize kitaplarda, okulda bunu öğretiler. Bu esbab hesabına bakınca, mana-yı ismiyle 1.Dünya Savaşı'nın sebebi bu. Üstad bunu tenteneli perde olarak görmüş o zaman.

1.Dünya Savaşı'nın 3 tane sebebinin olduğunu söylüyor üstad.

1-)Cenab-ı Hakk bizden 70 hikmetle orucu istedi, biz tutmadık, bizi 4 sene boyunca aç bıraktı.

2-)Namazı istedi, biz kılmadık, 4 sene bizi yatırdı kaldırdı.

3-)Zekat vermedik, zekatı toptan aldı.

Birinci Dünya Savaşı'nın mana-yı harfiyle bakıldığı zaman asıl sebebi bu. Beşer zulmeder, kader adalet eder.

Hangi efal ile o zamanki insanlar, Birinci Dünya Savaşı'na fetva verdi. Bu üçünden dolayı. Zahir esbab mana-yı ismiyle ne idi? Bir Sırlı, kralı öldürdü, zahiri buydu.

Başka bir misal Küçük Sözlere:

Küçük Sözlere'de bir astronami mühendisi bir kuyruklu yıldız rayından çıktığını görmüş. Mana-yı ismiyle bakıyor. Diyor ki" Aman bu kuruklu yıldız bizim dünyamıza çarpmasın." telaşa kapılıyor. Paniğe kapılıyor. Suyun içine giren olmuş. Sigorta yaptıran olmuş. Sığınak yaptıran olmuş. Değil mi? Esbab hesabına baktı. Ama sıradan bir mümin bu kuruklu yıldızın, nizamı, intizamı Cenab-ı Allah'ın kudret elinin altındadır diye onun hesabına bakıyor. Bu mana-yı harfi bakış bu. Bu şekilde Allah hesabına bakınca, kainatta ne müşahede ederse Üstad Hazretleri ilimdir diyor. Mana-yı harfi, mana-yı ismi bakış bu. Buna 2 tane daha misal: Risale-i Nur'da Kastamonu Lahikasında

Şimdi normalde şeriatta kıza mirasta 1 hisse var, erkeğe 2 hisse var. Ama bu medeniyet ne yaptı. Hisseleri eşitledi. Üstad Hazretleri'de bunun mana-yı ismi ve mana-yı harfi noktasındaki izahını yapmış.

Mana-yı ismi noktasında, bu zaman kızlar diyor annesine, babasına erkeklere göre daha fazla hürmet ediyor diyor, mana-yı harfi noktasından da Cenab-ı Hakk kızları zalim beşerin eliyle ödüllendirip, erkekleri de zalim beşerin eliyle cezalandırdı diyor.

Mana-yı ismiyle, mana-yı harfiyle, neden medeniyet-i sefihe hisseleri eşitledi onun izahını yapmış.

Risale-i Nur'da bu tarz izahlar çok. Mesela Küçük Sözlere'de, sağa giden adam, sola giden adam var. Sağa giden adam, mana-yı harfi bakışlı. Sola giden adam, mana-yı ismi bakışlı. Risale-i Nur'daki bütün temsiller, mana-yı ismi, mana-yı harfi bakıştır. Sola giden, sağa giden varya, bunun izahıdır yani. Mana-yı harfi neydi? Allah hesabına, O'nun hesabına bakmak. Mana-yı ismi ne idi? Esbab hesabına bakmak. Allah'ın dışındaki her şey iki şey ile, ya tenteneli perde ya da şeffaf cam parçası. Tentene perdeye bakınca aradaki boşluklardan, deliklerden karşı tarafı görüyorduk. Allah'ın dışındaki her şey böyleymiş bir cihetiyle. Tanteneli perdeymiş. Oradan biz Allah'ı görecekmiz. İflas edebilirsin, çocuğun vefat edebilir. Ailevi problemlerin olabilir, işle ilgili problemlerin olabilir, sınavı kazanamayabilirsin, yani bu manada ne olursa, o tenteneli perdeymiş. Allah o hadiseyi senin başına getirmiş, oradan sana kendisini göstermek istemiş... Ve ya şeffaf cam parçası. Hiç, artık bunu Allah mı yapıyor, tereddüdün yok, direk onu görüyorsun yani.. Mesela adamın birisinin çocuğu vefat etmiş, demiş ki "Elhamdulillah bu sünnete de riyaet ettik." Yani hiç tereddüdü yok direk ahiret yörüngeli bakıyor. Mesela birinin çocuğu vefat etmiş. O gün gülmüş ilk defa. Demişler "Niye güldün?" Hiç ömründe gülmemiş adam... Demiş "Cenab-ı Hak bugün benimle farklı bir ticaret yaptı." İşte mana-yı

harfi bakış bu yani. Çocuğun sana bir şey der, çocuğunla aran bozuk olabilir, evde hanımla olabilir, patronunla olabilir ila ahir.. Ya tenteneli bakalım, ya şeffaf cam parçası bakalım.

Kastamonu 199'da şeyhin birisi üstada itiraz etmiş. Demiş ki "Üstad Bediüzzaman Kuran-ı Kerim'deki ayetleri kendi mesleğine göre yorumlamış. Kendi mesleğine göre mana vermiş. "Birinci Şuayı görmüş, itiraz etmiş. Onun itirazı şaşalanmış İstanbul'da, o zaman baya hadisat olmuş. Esbab hesabına böyle bir olay olmuş, Şeyhin birisi nurlara itiraz etmiş. Esbab hesabına böyle. Üstad hazretleri diyorki" Ben kaderin buradaki rahmet ve adalet tarafına baktım. "Hemen mana-yı harfiyle bakıyor." Neden Allah bu şeyhi bize musallat etti?" Şimdi diyor ki biz bu risaleleri yazdık, o zaman alimler, ulemalar okusunlar, etrafını, dostunu, düşmanını tanısınlar. Ama siyaset, felsefe, derd-i maişet, bu manadaki arzularla bu yazdığımız eserlerden uzak durdular, Cenab-ı Hakk'ta o şeyhin itirazını çıkardı, bunlar da dediler ki bu alimler, ulemalar: "Ya hakaten Bediüzzaman'da mı böyle yazmış" O risaleleri arayıp buldular diyor. Yani her taraf nur medresesi oldu diyor. Yani kaderin ordaki rahmet ve adalet tarafına bakıyor yani, yani onun hesabına bakıyor, mana-yı harfi bakış bu.

Nimete bakıldığı zaman → Münim

Sanata bakıldığı zaman → Sani'

Esbaba nazar edildiği vakit → Müessir-i Hakiki

Zihne ve fikre gelmelidir.

Biz nasıl bakacağız mana-yı harfi Allah'ın dışındaki her şeye?

1-)Onun hesabına bakacağız. Onun hesabına bakmak ne demek? Biraz açtı onu, dedi ki, nimete bakıldığı zaman münimi göreceğiz. Yani nimet demek, sadece yiyip içtiğimiz şeyler değil. Üstad hazretleri 2.Lema'da"Elhamdulillahi ala külli hal sivel küfri ved-dalal" Yani küfür ve dalaletin dışında her şeyi alan nimetidir. Ama ne kadar bunun farkındasın, ne kadar farkında değilsin. Hepsi Allah'ın nimeti. Küfür ve dalaleti ise Allah vermiyor, sen alıyorsun. Sen istiyorsun, Allah sana veriyor. Normalde Allah sana vermiyor onları... Küfür ve dalaletle insanın kendisi müşteri oluyor.

En büyük nimet nedir? Allah'ın varlığı ve birliği, iman... Ondan sonra Muhammed Aleyhisselatu vesselamın varlığıdır. En büyük nimet odur.. Buna karşı, bunu ikram eden, inam eden birinin olduğunu bilmek, mana-yı harfi bakış buymuş. Bütün her şey böyle. Çocuğun olur, eşin olur, işin olur, toplundaki yerin olur, cemaattaki yerin olur, bunlar hep nimet. Dersi dinlemek, istifade etmek, anlatmak, okumak, bunlar hep Allah'ın nimetiymiş, mana-yı harfi bakış noktasında bunu ikram eden birinin olduğunu bilmek gerekiyormuş. Mana-yı harfi buymuş yani...

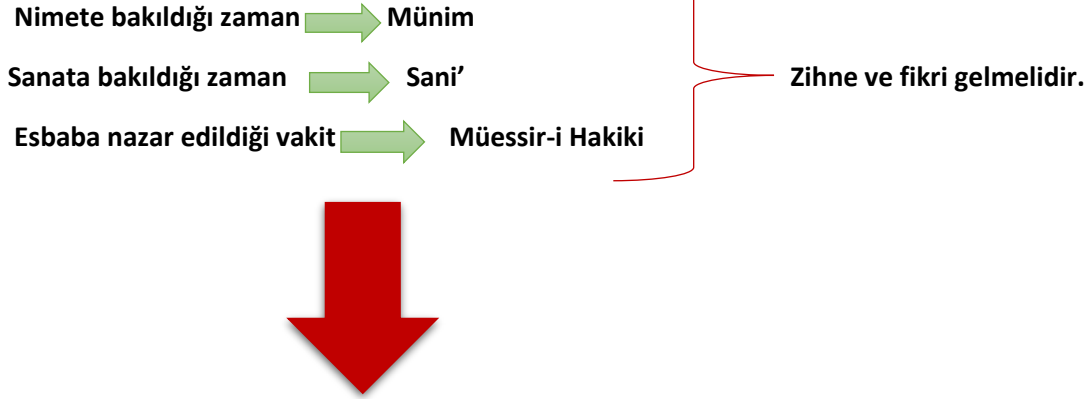
Üstad ne dedi? Ben bunu 40 sene ömrümde, 30 sene tahsilimde öğrendim.

Sanata bakıldığı zaman Sani'in azametini görmek. Sani'in azameti en fazla nerede gözüktüyor. Tavafta.. Tavaf üstad 2 tane sayıyor. Tasarrufat-ı Kudreti ve Sani'in azametini bildirmek için. Peki orada dönmekle Sani'in azameti nasıl gözüktüyor? Yani geceyi gündüze kim çeviriyorsa, yazı kışa kim çeviriyorsa, gezegenleri güneşin etrafında kim çeviriyorsa, bütün sistemi ve ya yıldızın etrafında kim çeviriyorsa, akıllı, şuurlu insanı da bu beytin etrafında döndüren aynı zat diye Sani'in azametini...

Hem onu insana yerleştirmek hem de diğer mahlukata göstermek.. En fazla orada gözüktüğünü söylüyor. Sanata bakıldığı zaman Sani'... Yani her şeyde sanat var. Üstad hazretleri bilhassa bu meyveleri sebzeleri anlatırken, antika tabirini kullanıyor. Yani antika bir esere normalde fiat

biçemezsin, fiyatı yok yani... Allah'ın göndermiş olduğu o meyvelerin, sebzelerin onların da bir fiyatı yok...Çünkü üzerine bir fiyat koysan, daha büyük bir fiyat olur.O zaman o şey ucuz olur. Allah'ın yarattığı şeyler ucuz değildir. Araya insan girdiği için, meşguliyet, nakliyet olduğu için elmanın 3 lira fiyatı olmuş, muzun 5 lira fiyatı olmuş. Yoksa o şeyin bir fiyatı yok. Çünkü antika...

Sanata nazar edildiği vakit Sani'yi göreceksin. Esbabı görmeyeceksin. Müessir-i Hakiki zihne ve fikre gelmeli. Sebeblere baktığımız zaman da hakiki tesir sahibi

Bir insan Allah için iş yapsa, şu şekilde baksa, bir iş yapıyor Allah için, zahirde muvaffak olamadı, o insan hakikatte başarılıdır. Çok kazandı yani. Ama bir insan Allah için bakmadı bu şekilde, onun hesabına bakmadı, ama zahirde çok muvaffak oldu, hakikat noktasında o insan başarısızdır.

Murat Dursun